

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Soru Cevap

Libya Süreciyle İlgili Son Gelişmeler

Soru:

17 Aralık 2015 tarihinde imzalanan Suheyrat anlaşmasında öngörülen tarihten iki gün sonra bu sabah Libya hükümetinin kurulduğu açıklandı... Daha önce de birçok anlaşma olmuştu. 5 Aralık 2015'de Tobruk Temsilciler Meclisi ile Trablus Milli Genel Kongre üyeleri Tunus'ta bir araya geldiler. Toplantı sırasında "Libya krizinin çözümü için Ulusal Anlaşma ilkeleri konusunda anlaşmaya" varıldı. 13 Aralık 2015'de de Amerika, Roma Konferansı'na davet etti ve toplantıda Libya krizi ele alındı... Açıklanan bu hükümetin, ömrü uzun olur mu? Libya'ya istikrar gelebilir mi? Malum, hükümetin kurulması için temel teşkil eden Suheyrat Anlaşması'nın imzalanmasını uluslararası güçler istedi. Bir diğer husus da Libya'ya askeri müdahale çığırkanlıkları ayyuka çıktı. Bu uzlaşi hükümeti, askeri müdahaleye engel olacak mı? Ya da müdahaleye iome mi kazandıracak? Allah mükâfatınızı artırsın.

Cevap:

Portrenin netleşmesi ve sağlıklı cevaba ulaşmak için aşağıdaki hususlara bir göz atacağız:

1- Libya krizi hakkında daha önce yayımlanmış bazı noktaları, özellikle de şu iki hususu hatırlatmak güzel olur:

Birincisi: Amerika, Hafter aracılığıyla Tobruk Temsilciler Meclisine ve Avrupa özellikle de İngiltere, eski siyasi ortam üzerinden Trablus Milli Genel Kongre'ye hâkimdir. Ancak böyle olsa da her iki devletin diğer tarafta uşak ve adamları vardır. İngiltere, Amerika'ya oranla Temsilciler Meclisi ve Milli Genel Kongre'de aslan payına sahiptir. Bu nedenle Amerika, Kaddafi'den sonra en kısa sürede siyasi ortama girmelidir. Kaddafi ise koyu bir İngiliz yanlısıydı. 11 Nisan 2015 tarihli soru cevapta şöyle geçmektedir: "... Zira Tobruk'taki Temsilciler Meclisi üyelerinin çoğu ile Hafter'in arası o kadar da iyi değil. Çünkü Temsilciler Meclisi arasında eski siyasi ortamın kalıntıları var... Bu yüzden Amerika, Amerikan yanlısı ve etkinliği olan bir siyasi ortam oluşturana kadar müzakerelerden sonuç alınmasını engellemek istiyor. Yani onun için önemli olan mümkün olduğunca müzakereleri kesintiye uğratmaktır..." Tobruk parlamentosu Hafter'in güdümünde olsa da, ancak içinde Avrupa'nın adamları da var. Buna karşılık Amerika'nın da diğer tarafa sızmış olma olasılığı vardır. Gerçi şuana dek etkin bir ağırlığı yoktur. 23 Eylül 2015 tarihli soru cevapta ise şöyle geçmektedir: "...Müzakereler bunun farkındadır. Bazı haber ajanslarının bildirdiğine göre konferansın taraflarında, bir anlaşmaya varmak için bazı Amerikalı yetkililer ile görüşmek gerektiği yönünde bir eğilim var. Bu kapsamda Suheyrat görüşmelerine erkenden gelen Milli Kongre destekli Trablus hükümetinin Başbakanı Halife el-Gavi, konuya ilişkin gelişmeleri ele almak üzere Amerikalı bir yetkiliyi kabul etti. el-Hayat gazetesinin Trablus hükümeti kaynaklarından edindiği bilgiye göre, el-Gavi, Pazar gecesi ve Pazartesi günü Amerikan Lojistik Hizmetleri Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı William Palmer ile bir dizi anlaşma imzaladı. İmzalanan mutabakat, savunma, sağlık ve yatırım alanlarında işbirliğine yeniden yelken açmaktadır. Trablus hükümeti kaynakları, bu anlaşmaları Amerika ile olan ilişkilerde "önemli bir adım olarak" nitelediler. [22.09 2015 el-Hayat]" Yani Tobruk parlamentosu ve Milli Genel Kongre'ye egemen olmak, tüm unsurlarının yekpare olduğu anlamına gelmez.

İkincisi: Libya'da Amerika ile İngiltere arasındaki çatışmanın niteliği ve bu ikisinin siyasi çözüme ilişkin pozisyonları hakkında 23 Eylül 2015 tarihli soru cevapta şöyle dedik: "... Avrupa, siyasi ortam üzerinde egemen olduğu için müzakereler yoluyla en kısa zamanda siyasi çözüme ulaşmak istiyor. Bu siyasi ortam yönetiminde varılacak herhangi bir çözüm, tabii ki Avrupa yararına olacaktır. Amerika, askeri müdahale için bir bahane oluşturamadığından müzakereleri kabul etmek zorunda kaldı. Amerika, Libya'da siyasi ortamdaki yoksun olduğu için bu siyasi ortamı devre dışı bırakmak amacıyla bir takım yeni yöntemler üzerinde çalışacaktır. Amerika, eğer müzakereler yoluyla çözüme ulaşmak üzere olduğunu görürse, askeri operasyonlar aracılığıyla müzakereleri dumura uğratacaktır..."

Bu, tarafların tutumunda açıkça görülebiliyor: Siyasi çözüme ulaşmak, bu siyasi çözümü kendisine dayanak edinmek ve bu çözüm yoluyla nüfuzunu perçinlemek için Avrupa, bir an önce Suheyrat Anlaşması'nın imzalanmasını istedi. Avrupa tandanslı Bernardino Leon'un BM Özel Temsilcilik görevi sona ermeden çözüme yönelik adımlar atıldığı görüldü... Amerikan yanlıları ise farklı bir pozisyon takındı. Açıkça bilinmektedir ki Hafter tarafından kontrol edilen Tobruk parlamentosu anlaşmanın imzalanmasına karşıdır. 20 Eylül 2015'de France 24 sitesinin aktardığına

göre "Ülkenin doğusundaki Tobruk merkezli ve uluslararası toplum tarafından tanınan Libya parlamentosu, bazı milletvekilleri ile meclis oturumlarını boykot eden üyeler arasında Fas'ın tatil beldesi Suheyra'ta imzalanan anlaşmayı reddetti." Buna rağmen Leon, anlaşmanın nihai metnini ısrarla kamuoyu ile paylaştı. 22 Eylül 2015'de el-Cezire sitesinde geçen bir habere göre "Fas'ın Suheyra beldesinde Libyalı taraflar arasında nihai olarak siyasi anlaşmaya varıldığını duyuran BM Libya Özel Temsilcisi Bernardino Leon, BM'nin, taraflara önümüzdeki 1 Ekim'e kadar imzalamak için zaman tanıdığına dikkat çekti." Müzakereler sonrasında bir basın toplantısı düzenleyen Leon, "Libya krizinin tarafları arasında kapsamlı bir anlaşmaya varmak için elimizde şu an nihai bir metin var" diye konuştu. Leon'un sözlerinden bu anlaşmanın nihai olduğu, yani hiç bir değişiklik yapılamayacağı anlaşılıyor. Görünüşe göre Leon, herhangi bir itirazı özellikle de Hafter tarafından gelen muhalefeti dikkate almaksızın bir çözüme ulaşmak istedi. 8 Ekim 2015'de Fas'taki imza töreninde düzenlenen basın toplantısında Bernardino Leon, Ulusal Birlik Hükümeti'nde yer alacak kişilerin isimlerini açıkladı. Ancak farklı hükümetler arasında devam eden anlaşmazlıklar nedeniyle Ulusal Birlik Hükümeti için nihai tarih olarak 17 Aralık 2015 belirlendi. Görüldüğü gibi Leon, Avrupa'nın bakış açısına uygun bir çözüm üretmek için çırpınıyordu. Amerikan yanlıları özellikle de Hafter'in muhalefetine pek aldırış etmiyordu. Bu yüzden Leon tarafından belirlenen birinci Suheyra Anlaşması, Avrupa'nın özellikle İngiltere'nin çözüm vizyonu ile örtüşüyordu... Bu sebeple Amerika, Leon'un görevine son verilmesini istedi ve öyle de oldu.

2- Yeni BM Libya Özel Temsilcisi Martin Kobler ise, ABD ile Avrupa'nın yarı mutabakatı ile özel temsilci oldu. Alman olsa da daha önce Amerikan çıkarlarına hizmet etmek için bir takım görevlerde bulundu. Dolayısıyla Amerika'ya daha yakın biri. Bu nedenle BM Libya Özel Temsilci görevine devralınca, nihai imzalar atılmadan önce Suheyra Anlaşması'nda bir dizi değişiklikler yaptı. Oysa daha önce Bernardino Leon, mevcut taslağın nihai taslak olduğunu söylemişti. Dolayısıyla bu, ilk imzaların atılmasıyla taslakta hiçbir değişiklik yapılamaz demektir. Fakat Kobler bir dizi değişiklikler yaptı... 24 Kasım 2015'de Arabi 21 sitesinin aktardığına göre "Salı günü BM Libya Destek Misyonu (UNSMIL) Başkanı Alman Martin Kobler, uzlaşma hükümeti başbakan yardımcılarını, devlet bakanı ve bakan seçimleriyle ilgili olarak Siyasi Anlaşma taslağında yapılan bir dizi değişiklikleri Libyalı taraflara sundu... Değişiklikler, ulusal uzlaşma hükümeti Konsey Başkanlığına iki yardımcı, Sivil Toplum İşleri Devlet Bakanı ve bakanlar kurulu tarafından çıkarılacak yönetmeliklere başbakan yardımcılarını itiraz hakkı tanıyor. Yeni değişikliğe göre bakanların seçimi veya istifası devlet konseyinde oylanacak. Birinci ve ikinci oylamada oybirliğine varılamaması durumunda karar, üçüncü oturumda bakanların çoğunluk oylarıyla alınacak. Ancak kabinenin yapısına itiraz ve onay hakkı başbakana ait olacak."

Bu değişikliklerin olası bir takım etkileri vardır. Hem de bu etkiler bizzat Hafter'le ilgilidir. Leon tarafından belirlenen Suheyra Anlaşması'nın olası en bariz etkilerinden biri, Hafter'den kurtulmak ve Libya ordusundaki resmi görevine son vermektir. Çünkü Suheyra Anlaşması'nın 8.ci Maddesine göre "Üst düzey asker, sivil ve güvenlik birimlerinin, Libya yasa ve kanunlarında belirlenen tüm yetkileri, bu anlaşma imzalandıktan hemen sonra Başkanlık Konseyindeki bakanlar kuruluna devredilecektir. Başkanlık Konseyi, 20 gün içinde bu makama atanacak kişiler ile ilgili bir karar almalıdır. Bu süre içinde bir karar alınamaması durumunda Başkanlık Konseyi, yürürlükteki Libya yasalarını dikkate alarak 30 gün içinde yeni atamalar konusunda bir karar almalıdır." Bu madde olsa da, karar mekanizmasındaki yönetim yapısının sayısını artırmak, Hafter'in güvencesi ya da en azından değişiklik öncesine nazaran Hafter'den kurtulmayı biraz zorlaştırıyor.

3- İngiltere, Kobler'in gelişinden özellikle de değişikliklerden sonra Suheyra Anlaşması boyunca Kobler'in yoğun Amerikan baskısına maruz kalacağını ve Avrupa lehine olan maddeleri anlaşmadan çıkarabileceğini fark etmiştir. Bu nedenle İngiltere, Milli Kongre ve Temsilciler Meclisi içindeki adamlarına Tunus'ta toplanma talimatı verdi. Toplantıda prensip anlaşmasına varıldı. İngiltere, bu müzakerelere Libya Diyalogu müzakereleri diyerek teşvik etti. Hâlbuki müzakereler, tamamen dış motifli müzakerelerdi. 6 Aralık 2015 tarihli Middle East Online sitesine göre "Pazar günü Libyalı taraflar, bir dizi prensip üzerinde anlaşma sağladıklarını duyurdular. Bu prensip anlaşmasının, her iki hükümetin de onayını alacak siyasi bir anlaşmaya dönüşmesini umut ediyorlar. Doğuda uluslararası camia tarafından tanınan meşru hükümet ile buna paralel olarak Trablus'ta uluslararası toplum tarafından tanınmayan bir hükümet var. Her iki hükümet de iktidar mücadelesi veriyor.

Ayrıca anlaşma, petrol zengini ülkede devam eden çatışmayı da sona erdirecek... Bir dizi Milli Kongre üyesi ile uluslararası toplum tarafından tanınan Temsilciler Meclisi üyeleri 5 Aralık 2015 Cumartesi günü Tunus'ta bir araya geldi. Toplantı sırasında "Libya krizinin çözümüne ilişkin ulusal bir anlaşma yanı sıra bazı ilkelerin açıklanması konusunda mutabakat sağlandı..." İngiltere, bu toplantıyı yeni bir koz olarak kullanacaktı. Amerika'nın Suheytrat müzakerelerinin seyrini engelleme olasılığı halinde başvuracak aksi halde başvurmayacaktı.

4- Ancak Kobler, Suheytrat Anlaşması'nı sonuçlandırmak için çalışıyordu. Bu yüzden Tunus toplantısına aldırış etmedi. Kobler, Suheytrat toplantısını yarıda keserek Hafter'le görüşmeye gitti. 17 Aralık 2015 tarihli el-Hayat gazetesine göre "... Dün Kobler, ordu komutanlığı karargâhının bulunduğu Libya'nın Meriç şehrine gitti. Orada Hafter ile görüşmeler yaptı. Hafter'e yakın kaynakların bildirdiğine göre, ikili arasında yapılan görüşmelerde Suheytrat Anlaşması'na ilişkin güvenlik önlemleri ele alındı. Hafter'e yakın kaynaklar, Kobler'in, uzlaşi hükümetinin bir sonucu olan ve orduyu yeniden yapılandırarak komite üyelerinin isim listesini Hafter'e sunduğunu söylediler. Kaynaklar, Hafter'in Kobler'e, "Teröre karşı mücadelemiz devam ediyor, siyasete müdahil olmayız" dediğini aktardılar..." Öyle görünüyor ki Kobler, Hafter'in gönlünü hoş tutmaya çalıştı ve bu yüzden onun açıklamasına benzer bir açıklama yaptı. 17 Aralık 2015 tarihli el-Hurra sitesine göre "Uluslararası camia tarafından tanınan Libya hükümeti yanlısı kuvvetler komutanı Halife Hafter, BM Libya Özel Temsilcisi Martin Kobler, Libya ordusunun terörle mücadeleye destek vermesini istediğini söyledi. Hafter, uluslararası özel elçiyle yapılan toplantının ardından yaptığı açıklamada, "Özel Temsilci silah yasağının kaldırılmasını destekliyor" diye konuştu. Kobler ise Hafter ile "verimli" bir görüşme yaptıklarını, terörle mücadele ve güçlü bir Libya ordusunun gerekliliği konusunda hemfikir olduklarını vurguladı. Kobler, Libyalı tarafları Perşembe günü Siyasi Anlaşmayı imzalamaya çağırırdı." Tüm bu itaatkârlığa rağmen öyle görünüyor ki Amerika, daha fazlasını istiyor! Bu nedenle Amerika, anlaşmanın imza töreninde yoktu. Ama anlaşmada çıkarlarına da pek dokunulmadı. Dokunulmazlığını korudu. 6 Ocak 2015 tarihli Arabi 21 sitesinde belirtildiğine göre "Uzlaşi hükümeti Başbakan Yardımcıları Ali el-Katrani ve Fethi el-Mücbiri, Hafter'in askeri kurumun başında kalmaması durumunda uzlaşi hükümetinden çekilebileceklerini söylediler."

Ancak bu siyasi bölünme ve çatışmalara rağmen 17 Aralık 2015'de iki rakip hükümetin delegeleri Fas'ın Suheytrat kentinde BM desteğinde bir barış antlaşması imzaladılar. Antlaşmayı 188 üyeli Temsilciler Meclisi'nden 88 milletvekili ve 136 üyeli Trablus merkezli Milli Genel Kongre'den sadece 50 üye imzaladı. Antlaşma, Tobruk merkezli Temsilciler Meclisi Başkan Yardımcısı Muhammed Şuayb ile Trablus hükümeti Başbakan Yardımcısı Salih Mahzum tarafından imzalandı. Yani değişiklikler, Avrupa yanlılarını öfkelenendirirken, Amerikan yanlılarını da pek hoşnut etmedi. Taraflar hattı müdafaa da kaldı ve bu yüzden taraflar arasında bölünme oldu: Bir kısım milletvekilleri gitti, bir kısmı da gelecekte çatışmanın sadece siyasi eylemden siyasiler arasında ortak eyleme ve askeri müdahaleye dönüşecek anı beklemek üzere geride kaldılar. Çünkü pratikte bu anlaşma, tamamen taraflarca kabul edilmiş bir anlaşma değildi. Milli Kongre Başkanı Nuri Ebusehmeyn ile Temsilciler Meclisi Başkanı Akila Salih anlaşmayı onaylamadığı için imza törenine de katılmadılar...

5- İngiltere, siyasi ortamın ya da bu siyasi ortam içindeki çoğunluğun kendi yandaşı olduğunu biliyor. Onun için İngiltere, Leon önerileri doğrultusunda kurulan geçici hükümetin kendi kuklası olacağından emin. Bu nedenle Leon döneminde Suheytrat Anlaşması'nın imzalanıp onaylanması için acele etti, ama imzalanamadı. Kobler, özel temsilci olunca ve bir dizi de değişiklikler yapınca, İngiltere, bu değişikliklerin Amerika'nın Kobler üzerindeki baskılarının bir sonucu olduğunu fark etti. Bu baskılar, Amerikan oyunlarından bir oyun olarak görülebilir. Çünkü anlaşmayı istediği gibi yeniden formüle edene dek bütünüyle lağvetmek istiyordu. Amerika, kendi önderliğinde tezgâhlanan siyasi entrikalara eş zamanlı olarak Hafter'in yürüttüğü askeri operasyonlar da yeni bir siyasi elit yaratmak için çalışıyordu. Dolayısıyla İngiltere, bir an önce anlaşmanın imzalanması için çabalıyordu. Çünkü hesapta olmayan bir takım şeyler olabilirdi. Hatta anlaşmada yapılan değişiklikler bile İngiltere için kabul edilebilirdi. Böylece işler ivme kazandı ve 17 Aralık 2015'de Fas'ın Suheytrat kentinde nihai anlaşma imzalandı. Anlaşmaya meşruiyet kazandırmak ve uluslararası toplum tarafından kabul görmesini sağlamak amacıyla da Güvenlik Konseyi'ne başvurdu. Nihai anlaşma kararlarını da onaylatmak için Güvenlik Konseyi'ne 2259 sayılı karar tasarısı sundu. İngiltere'nin aceleciliği, anlaşmalara engel olmaya çalışan Amerikan

hareketliliğinden kaynaklanıyordu. Amerika, bunu ya doğrudan yapıyordu, IŞİD ile mücadele bahanesiyle yürütülen askeri müdahaleler ve 13 Aralık 2015’de düzenlenen Roma Konferansı gibi. Tüm bu anlaşmalar yok sayılarak yeniden görüşmelere başlanmasını istiyordu. Ya da dolaylı olarak yapıyordu, ajanı Hafter aracılığıyla olduğu gibi. Çünkü Amerika, kendi yanlısı yeni bir siyasi ortam oluşturana ve adamlarıyla dolu bu siyasi ortamla çalışana kadar mümkün olduğunca çözümün uzamasını istiyor. Libya Meclis Başkanının eski danışmanı İsa Abdül Kayyum, 13 Aralık 2015 günü Alghad televizyonuna yaptığı açıklamada “... ADB Dışişleri Bakanı Kerry’nin açıklamaları, Fransız ve İngilizlerin aksine krizin çözümü için Amerikalıların yeterli çaba sergilemediklerini gösterdi...” dedi.

Bu yüzden İngiltere’nin BM Daimi Temsilcisi Matthew Rykroft, yeni hükümetin onayı için 15 üyeli Güvenlik Konseyi’ne bir karar tasarısı sundu. Rykroft yaptığı açıklamada “Yeni hükümet, Libya’nın egemenliğine, toprak bütünlüğüne ve ulusal birliğine bağlılığımıza dair güçlü kolektif bir işarettir. Bu, tüm Libyalılara istikrarlı ve müreffeh bir gelecek sunmak için sadece bir sürecin bir başlangıcıdır. Biz, henüz anlaşmayı imzalamamış olanları bir an önce anlaşmayı desteklemek için karar vermeye ve ulusal uzlaşma hükümeti ile çalışmaya davet ediyoruz.” [24.12.2015 el-Cezire]

Amerika ise isteksiz olmakla birlikte kamuoyu önünde anlaşmayı onaylamak zorunda kaldı. Amerika, Hafter yoluyla anlaşmayı engellemeye çalışmış ve 13 Aralık 2015’de düzenlenen Roma Konferansı gibi bir dizi siyasi eylemlerde bulunarak kartları yeniden karmak istemişti... Ama Güvenlik Konseyi’ne karar tasarısı sunulduğu için Amerika, bu kararın yayımlanmasını engellemeye yönelik bir mazeret bulamadı. Çünkü bu karar, Libya hakkında yayımlanan önceki uluslararası kararları onaylıyordu. Görünüşte de karar, Amerika’nın istediği siyasi çözüm, anlaşma ve hükümet ile örtüşüyordu. Bu yüzden Amerika, kararı onadı. Dışişleri Bakanlığı sözcüsü John Kirby günlük düzenlenen basın toplantısında anlaşma hakkında şunları söyledi: “Anlaşma, Libya ulusal birlik hükümeti kurmak için bir çerçeve sunmaktadır...” ABD Dışişleri Bakanlığı da “Washington, birlik hükümetine tam siyasi destek, teknik, ekonomik, güvenlik ve terörle mücadele yardımı sunmayı taahhüt etmektedir.” dedi. Ancak bu açıklamalar, Amerika’nın anlaşmayı kabul edip sessiz kalacağı anlamına gelmez. Tam aksine harekete geçerek doğrudan bile olsa çatışacaktır. Çünkü Amerika, sömürgeci bir devlettir ve her zaman kendi nüfuzunu yaymak, sömürgesini dayatmak ve rekabet eden diğer devletlerin nüfuzunu yok etmek için çaba sarf eder. Bu nedenle nihai anlaşma imzalandığı ve Güvenlik Konseyi kararı olduğu halde Hafter, 24 Aralık 2015 günü IŞİD bahanesiyle bazı bölgelere saldırı başlattı. Hafter güçleri, her fırsatta da saldırılara devam etmektedir. Askeri müdahaleye izin veren Güvenlik Konseyi kararının yayımlanmasına İngiltere’nin engel olmasının ardından Amerika, Güvenlik Konseyi kararı olmadan IŞİD ile mücadele bahanesiyle Libya’ya doğrudan askeri müdahaleye başladı. Bu, aynı bahaneyle BM kararı olmadan Suriye’ye yaptığı müdahaleye benziyor. Görüldüğü gibi tarafların anlaşmayı onaylama nedenleri farklıdır.

6- Kobler, her iki tarafı da hoşnut etmek zorunda kaldığı için eylemlerinde bayağı zorlandı. Çünkü kısmen uzlaşma üzerine gelmişti. Açıkça Avrupa vizyonuna göre hareket eden Leon gibi değildi. Kobler, özellikle Leon tarafından hazırlanan Suheyrat önerilerinde değişiklikler yaparken zorlandı. Bu değişikliklere Avrupa iyi bakmıyordu. Avrupa Kobler’den hoşnut değildi. Bu hoşnutsuzluk Trablus Milli Kongre grubuna da yansdı. Bu sebeple Kobler, Trablus’ta bir basın toplantısı düzenlerken aşağılandı. Tobruk hükümeti yanlısı Libya haber ajansına göre, Trablus hükümeti Uluslararası Enformasyon Kurumu Başkanı Cemal Zübiye, 01 Ocak 2016 akşamı BM Libya Özel Temsilcisi Martin Kobler’in düzenlediği basın toplantısını yarıda keserek derhal ülkeyi terk etmesini istedi ve onu “İstenmeyen kişi” olarak nitelendirdi. Uluslararası Enformasyon başkanından izinsiz basın toplantısı düzenlendiğini ileri sürdü. Kendisine eşlik eden heyetle birlikte konferans salonundan öfkeyle ayrılan Kobler, doğrudan havaalanına gitti ve kendisini bekleyen özel uçağına bindikten sonra da ülkeden ayrıldı... Ayrıca Tobruk grubunda da anlaşmayı zamanında uygulayan Kobler’e karşı bir hoşnutsuzluk hâkimdi. Onlar ondan yeni bir vizyon istiyorlardı. Tobruk Temsilciler Meclisi siyasi danışmanı Ahmed Abud yaptığı açıklamada Kobler’in davranışlarını eleştirerek “Kobler’in belli bir zaman diliminde Libyalı tarafları ulusal birlik hükümetine ikna çabaları, gerçekçi ve tutarlı değildir.” [6.1.2016 alghad.tv] Dolayısıyla uluslararası özel temsilci baskı yapmaktan ziyade baskı altında kaldı! Çünkü Libya’daki siyasi ortam ağırlıklı olarak

Avrupa yandaşlarıyla dolu olduğu için Avrupa çözümün kendi kaprislerine göre olmasını istiyordu. Amerika ise, tamamen yok edemese de Avrupa yanlısı siyasi ortam ile çekişen bir siyasi ortam üretene dek etkili çözümden yana değildi. Tüm bunlar doğal olarak Kobler'in bocalamasına neden oluyordu.

7- Amerika ve Avrupa bunu biliyor. Bundan ötürü sahadaki realite ile orantılı çözümler üretmek için askeri müdahale planlıyorlar. Amerikan müdahalesi apaçık ortadadır. 8 Ocak 2016 tarihli Tunus Arrakmia sitesine göre "ABD Silahlı Kuvvetleri Afrika Komutanlığı [AFRİCOM], Libya'ya askeri müdahale niyetinde olduğunu açıkladı. Açıklanan beş yıllık eylem planına göre Afrika'da özellikle Libya'da terörist grupları köşeye sıkıştırmak amaçlanıyor. Eylem planı, ABD Afrika komutanı General David Rodriguez ile ABD Deniz Kuvvetleri Komutanı Joseph Francis Dunford arasında yapılan bir toplantı sırasında gündeme geldi. 2015 yılında AFRİCOM Komutanı General David M. Rodriguez tarafından kabul edilen stratejik eylem planının Afrika kıtasında özellikle güvenlik sorunlarını gidermeye yönelik beş temel hedefi olacak." Bu açıklamaya göre, Libya'da ABD'nin öncelikler listesinin başında sözde terörle mücadele adıyla Daeş ile mücadele gelmektedir. Her zamanki gibi terörle mücadele, Amerikan askeri müdahalesinin temel sebepleri arasındadır. Hâlbuki Amerika'nın amacı, siyasal sömürgeciliktir. Sömürgecilik, terör konusundan çok daha kapsamlıdır. Bu nedenle Amerika, müdahale için planlar hazırlıyor. Hatta Amerika, bizzat Libya'ya asker göndermiştir. 18 Aralık 2015 tarihli BBC Arapça sitesine göre, Pentagon sözcüsü Michelle Balanza, "İlişkileri güçlendirmek ve Libya ordu yetkilileriyle yakın iletişim içinde olmak amacıyla 14 Aralık'ta Amerikalı askerlerin Libya'ya ulaştığını" bildirdi. Devamla Balanza "Libyalı bazı milisler, Amerikalı askerlerden derhal ülkeyi terk etmelerini istedi. Çatışmadan kaçınmak amacıyla da Amerikalı askerlerin olaysız bir şekilde ülkeyi terk ettiklerini..." söyledi. Amerikalı askerlerin, 17 Aralık 2015'de imzalanan Suheyraat Anlaşması'ndan üç gün önce gönderildikleri açıktır! Tüm bunlar şu anlama geliyor. Amerika, siyasi süreci başarısızlığa uğratmak ya da siyasi ortam oluşturan kadar sürecin işleyişine engel olmak ya da Hafter gibi askeri ajanlar dayatmaya çalışıyor. Ki böylece Hafter, tek söz sahibi olabilsin. Bu durumda Sıraç hükümeti, kurulsun bile etkili olmayacak ve dizginleri kontrol altında tutamayacaktır. Amerika, Libya sahasını kontrol etmek ve hâkim olmak, daha fazla ajan kazanarak güçlü siyasi ortam oluşturmak için Hafter saldırıları yanı sıra askeri operasyonlar da yürütecektir.

Avrupa müdahalesine gelince, yapılan açıklamalarda bu açıkça görülebilir. 23 Aralık 2015'de el-Vafd sitesine göre "Fransız Le Figaro gazetesi, Fransa için Libya topraklarında Daeş terör örgütü ile mücadele öncelik haline gelmiştir. Fransa, Libya'ya müdahale için uluslararası koalisyon oluşturmaya hazırlanıyor diye yazdı... Gazete, böyle bir riskten dolayı Fransa'nın BM Libya Özel Temsilcisi Martin Kobler'in çabalarını desteklediğini kaydetti. Gazeteye göre Savunma Bakanlığı kaynakları yabana atılmaması gerekli başka bir varsayıma dikkat çekti. Bu varsayım uyarınca Libyalı taraflar arasında Siyasi Anlaşma imkânsızdır. Bu durumda Fransa, askeri bir koalisyon oluşturmak için gayret sarf etmeye devam edecektir. Gazeteye göre İtalya, Libya müzakereleri için son aylarda yoğun diplomatik çaba sarf etmiştir. Libya'ya özel kuvvetler göndermeye hazır olduğunu açıklamış, ayrıca orada terör örgütüne yönelik herhangi bir askeri operasyon için askeri üslerin kullanılmasına izin vermiştir..." 12 Ocak 2016 tarihli Afrigatenews, İngiliz Socialist Worker sitesinden aktardığına göre "İngiliz Muhafazakâr hükümet, IŞİD milislerinin ilerlemesiyle risk altına giren petrol sahalarını savunmak için Libya'ya 1000 İngiliz özel kuvvetleri gönderdi. Ayrıca İngiliz Kraliyet Donanmasına ait bir savaş gemisi de Kuzey Afrika sahillerine doğru yol aldı. Hava Kuvvetleri'nden de Libya'daki hedeflere hava saldırıları düzenlemek için hazırlık yapması istendi." 12 Aralık 2015 tarihinde İngiliz Daily Telegraph gazetesi bir rapor yayımladı. Savunma ve Dışişleri Bakanlıklarındaki kaynaklara dayanan rapora göre "İngiltere, artan terörist gruplar tehdidiyle mücadele için Libya'ya askeri müdahale konusunda Avrupalı müttefikleri ile işbirliğine hazırdır. Askeri müdahale, Libya'ya askeri destek ve ekipman göndermekle başlayabilir. Ama Ulusal Birlik ve kapsamlı hükümetin kurulması bekleniyor." 12 Aralık 2015 günü medya, İngiltere'nin Libya büyükelçisi Peter Merrill tarafından yapılan açıklamalara yer verdi: "İngiltere, kurulacak Libya ulusal uzlaşma hükümetinin isteğiyle terörle mücadele için Libya'ya askeri müdahaleye hazırdır." Yani Avrupa, kendisinden askeri yardım ve askeri müdahale isteyecek bir Libya hükümetinin kurulmasını istiyor. Geçtiğimiz ay Fransız uçakları, Libya üzerinde keşif uçuşları yaptılar. İngiltere ve Fransa, Amerika'nın yalnız başına askeri müdahalede bulunmasını istemiyorlar. O zaman bu, meydanı Amerika'ya bırakmak anlamına gelir. Bu sebeple bu iki devlet, terör ve Daeş ile mücadele

bahanesiyle aslında Amerikan müdahalesine karşı koymak için müdahaleye giriştiler. Buna meşru ulusal hükümetin talebine yanıt verme bahanesi de eklenecektir! Tüm bunlar, gerçeğin sadece cüzi bir kısmıdır. Büyük kısmı ise bu devletler, sömürgeci devletlerdir. Ülkemiz, zenginlerimiz ve kaynaklarımız için birbirleriyle çatışıyorlar...

8- Buna göre şöyle denebilir: Bu hükümet, faal bir hükümet olamaz. Çünkü Suheyraat Anlaşması ve dolayısıyla da bu hükümetin sancılı doğumu arkasındaki paralel güçler, tek taraflı güçler değildir. Dolayısıyla bu hükümet, sancılı olacaktır. Trablus hükümeti ile Tobruk hükümetinin peşinden giden üçüncü bir hükümet olmanın ötesine geçemez. Formalite icabı bu iki hükümet lağvedilse de, perde gerisinden pratikte o iki hükümeti idare edenler baki kalacaktır... Uluslararası kriz grubundan Claudia Gazzini'nin, Suheyraat Anlaşması ve onun ürünü uzlaşma hükümeti hakkında yaptığı yorum, belki gerçeğe yakın en iyi yorumdur: "Kâğıt üzerinde bu harika bir haber. Ama pratikte Libya Anlaşması'na destek düzeyi tamamen bir muammadır. Mevcut iki meclis başkanı da anlaşmaya karşı çıkıyor. Kendi barış planlarını hazırlamakla meşguller. Gerçek şu ki yeni hükümetin, ülkenin önemli bölümü üzerinde pek fazla kontrolü olmayacak. Pek çok Libya'lı, barış anlaşmasının aslında işleri daha da kötüleştireceğine inanıyor." [18.12.2015 <http://blog.crisisgroup.org>]

Bu tür anlaşma ve Libya'lı hükümetlerin başarısızlık nedenlerini gelince, bu, şu iki sebepten kaynaklanıyor: **Birincisi:** Çatışmayı yöneten tarafların motifleri, birbirinden farklıdır. Her biri kendi çıkarı için çalışıyor. Basiret sahibi herkes, bu tarafları net ve açıkça görebilir. Bir tarafta Amerika, diğer tarafta Avrupa özellikle İngiltere ve biraz da olsa Fransa ve İtalya... Amerikalı ve Avrupalı taraflar, kendi sömürgecilik çıkarları kapsamında birbirleriyle çatışıyorlar... **İkincisi:** Libya krizi, Libya halkının kontrolünde değil. Aksine Suheyraat Anlaşması uyarınca sömürgeci kâfirler tarafından idare ediliyor. Hâlbuki kriz, Libya halkının kontrolünde olmalıdır. Çünkü Libya halkı, Müslümandır. İslam'da her kriz ve sorunun çözümü nettir. Uyanık ve samimi insanlar bu çözümü bilirler.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرَىٰ لِمَن كَانَ لَهُ قَلْبٌ أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ
"Şüphesiz ki bunda akıllı olan veya hazır bulunup kulak veren kimseler için bir öğüt vardır." [Kâf 37]

Bu iki nedenden ötürü, Suheyraat Anlaşması ve uzlaşma hükümeti, Libya'da istikrar, güvenlik ve güveni sağlayamaz. Muhtemelen bu yeni hükümet, askeri müdahaleyi bertaraf etmekten daha ziyade müdahaleye davetiye çıkaracaktır. İşte o zaman bu hükümet pişman olacaktır. Ancak son pişmanlık fayda etmez.

Müslüman ülkelerin, politik entrikalara ve daha fazla Müslüman kanıyla sonuçlanacak askeri eylemlere sahne olması gerçekten incitcidir. Daha da incitici olanı ise, Müslüman ülkelerde yaşanan krizlerin çözümünde, sömürgeci kâfirlerden medet umanlar var. Bu kimseler, sömürgecilerin İslam'a ve halkına karşı tuzak kurduklarını unutuyorlar ya da görmezden geliyorlar.

لَا يَرْقُبُونَ فِي مُؤْمِنٍ إِلَّا وَلًا ذِمَّةً وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُعْتَدُونَ
"Onlar size galip gelselerdi, sizin hakkınızda ne ahit, ne de antlaşma gözetirlerdi." [Tevbe 8]

Ancak biz, Kuran Kerim hafızı bir ülkenin halkı hakkında ümidi kesmiş değiliz. Çünkü onlar içinde öyle samimi ve yiğit insanlar vardır ki Allah'ın izniyle İslam ve Müslümanlar kindarı o sömürgecilerin projelerini boşa çıkarabilirler. Allah *Subhânehu ve Teâlâ*, Aziz ve Güçlüdür. Yardım edenlerin yardımcısıdır.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَنصُرُوا اللَّهَ يَنصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ وَالَّذِينَ كَفَرُوا فَتَعَسَا لَهُمْ أَعْمَالُهُمْ
"Ey iman edenler! Eğer siz Allah'a (Allah'ın dinine) yardım ederseniz O da size yardım eder, ayaklarınızı kaydırmaz. İnkâr edenlere gelince, onların hakkı yıkımdır. Allah onların yaptıklarını boşa çıkarmıştır."

[Muhammed 7-8]